

ՀԱՊՀ ԵՐԵՎԱՆԻ ԱՎԱԳ ԴՊՐՈՑ
ՄԻՋԱՐԳԱՅԻՆ ԲԱԿԱԼԱՎՐԻԱՏԻ
«ԴԻՊԼՈՄԱ» ԾՐԱԳԻՐ

ԼԵՋՎԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ԵՐԵՎԱՆ 2024

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1. Լեզվի ուսուցման փիլիսոփայություն
2. Նպատակներ
3. Լեզուների ուսուցման առաջարկներ
4. Լեզուների իմացություն
5. Հյուրընկալող երկրի լեզվի մասսայականացում
6. Ներառականություն և հավասար հասանելիություն
7. Մասնագիտական զարգացում
8. Գործընկերություն և հանրային ներգրավվածություն

1. ԼԵԶՎԻ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՓԻԼԻՍՈՓԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

Դպրոցի առաքելությունը. ՀԱՊՀ Երևանի ավագ դպրոցը կրթում և դաստիարակում է լայնախոհ հետազոտողների, ովքեր ձգտում են աշխարհն ավելի լավը դարձնել:

Դպրոցի տեսլականը. Հզորացնել սովորողների հմտությունները և գիտելիքները՝ ինչպես Հայաստանում, այնպես էլ գլոբալ աշխարհում առկա մարտահրավերները հաղթահարելու համար:

ՀԱՊՀ Երևանի ավագ դպրոցում ընդունվում է լեզվի՝ որպես հաղորդակցման և ուսուցման հիմնարար գործիքի, ինչպես նաև ինքնության և մշակութային ինքնարտահայտման առանցքային տարրի դերն ու նշանակությունը: Այդ տեսանկյունից՝ քննական մտածողության կարողությունների, միջմշակութային հաղորդակցման և հանդուրժողականության զարգացումը, ինչպես նաև աշխարհայացքի և գլոբալ քաղաքացիական դիրքորոշման ձևավորումը մեծապես կախված են լեզվի իմացությունից:

Սակայն լեզուն ամեն ինչից առաջ մտածողության միջոց է, ուստի կարևոր է զարգացնել սովորողների՝ ճշգրիտ մտածելու և մտքերը հստակ արտահայտելու ունակությունը:

Դասավանդումը ոչ միայն սովորողներին սովորեցնելն է, այլև սովորողներից սովորելու գործընթացն է: Հետևաբար, ուսուցիչները պարտավոր են ոչ միայն դասավանդել, այլև ազատորեն հաղորդակցվել անզլերենով ինչպես դասերի ընթացքում, այնպես էլ դասերից դուրս: Դպրոցի առաքելությունն է ստեղծել այնպիսի միջավայր, որտեղ սովորողները կկարողանան բացահայտել իրենց լեզվական ողջ ներուժը: Նպատակասլացությամբ, համառությամբ և քրտնաջան աշխատանքի շնորհիվ սովորողները կհասնեն ցանկալի նվաճումների: Համաձայն միջազգային բակալավրատի կանոնակարգերի՝ կարևորվում է մայրենի լեզվի խոր իմացությունը: Դպրոցն աջակցում է մայրենի լեզվի հմտությունների զարգացմանը՝ հնարավորություն ընձեռելով մայրենի լեզվով սովորելու հայագիտական (Հայոց լեզու, Հայ գրականություն, Հայոց պատմություն) և ազգային ինքնության արտահայտմանը կոչված այլ դասընթացներ: Զարգացնելով սովորողների՝ մայրենի լեզվի գործադրման կարողությունները՝ դպրոցը ձգտում է բարելավել նրանց ճանաչողական ունակությունները, քննական մտածողության հմտությունները և ակադեմիական ընդհանուր առաջադիմությունը՝ միաժամանակ նպաստելով անձնային և մշակութային աճին:

2. ՆՊԱՏԱԿՆԵՐ

ՀԱՊՀ Երևանի ավագ դպրոցը՝ որպես միջազգային բակալավրատի ծրագրով կրթություն իրականացնող դպրոց, կարևորում է տարբեր օտար լեզուների իմացությունը՝ գլոբալ աշխարհում միջմշակութային փոխըմբռնման, հաղորդակցության և քաղաքացիության ամրապնդմանը նպաստելու համար: Հետևաբար,

դպրոցի լեզվական ուսուցման ծրագիրը բաղկացած է նաև անգլերեն և ռուսերեն լեզուների՝ Լեզու B, իմբային ուսումնասիրությունից, իսկ ավելի ուշ նախատեսվում է ուսումնական ծրագրում ներառել իսպաներեն, ֆրանսերեն և չինարեն լեզուների ուսուցումը:

Կիրառելով աշակերտակենտրոն ուսուցման և գիտակից հաղորդակցման մոտեցումները՝ Դպրոցը ձգտում է ստեղծել բարենպաստ և գրավիչ միջավայր, որտեղ սովորողները կարող են վստահորեն զարգացնել իրենց լեզվական հմտությունները: Օտար լեզուների վարժ տիրապետումն ապահովելու համար հատուկ ուշադրություն է դարձվում երեք հիմնական հմտություններին՝ խոսելուն, գրելուն և լսելուն: Ընդլայնելով բառապաշարը, ձևավորելով նախադասություններ կառուցելու հմտությունները և տիրապետելով ազատ հաղորդակցման կարողությանը՝ սովորողները ձեռք են բերում օտար լեզվով մտքերն արտահայտելու հնարավորություն: ՄԲ Լեզու B ռուսերեն դասընթացի նպատակն է սովորողներին ընձեռել հնարավորություն՝ խոսելու ավելի քան կես միլիարդ մարդու լեզվով, որն աշխարհում երրորդն է չինարենից և անգլերենից հետո: Համատեղելով աշակերտակենտրոն ուսուցման մեթոդները հաղորդակցման տեխնիկայի հետ՝ դպրոցը ձգտում է բարձրացնել օտար լեզուների դասավանդման արդյունավետությունը և ստեղծել հարմարավետ ուսուցման պայմաններ սովորողների համար:

Դպրոցը խրախուսում է հայերենով, ռուսերենով և անգլերենով երկխոսություններն ու ցուցադրումները, ինչը հնարավորություն է տալիս սովորողներին հասկանալ նախադասությունների կառուցվածքը, դարձվածաբանությունը և քերականական ձևերի օգտագործման տարբերությունները: Սովորողները մասնակցում են լեզվական ուսուցման նախագծերին, բացահայտում են կապեր լեզուների միջև, բոլոր երեք լեզուներով ազատորեն ընթերցում, գործնականում թարգմանում և վերլուծում են տեքստեր: Լրացուցիչ միջոցառումները, ինչպիսիք են կինոնկարներ դիտելը, երգեր լսելը, նպաստում են լեզվական հմտությունների հետագա զարգացմանը և մշակութային յուրահասկությունների ըմբռնմանը: ՄԲ առաքելությանը համահունչ՝ Դպրոցը հաստատագրում է, որ լեզուն հաջողությամբ սովորելու հիմնական գործոնը մոտիվացվածությունն է: Ստեղծելով խթանիչ ուսումնական միջավայր, որը նպաստում է հետաքրքրասիրության, քննական մտածողության և ինքնակրթության զարգացմանը՝ հնարավորություն է տրվում սովորողներին՝ ինքնուրույն ընտրելու լեզվի յուրացման իրենց ուղին: Բնականաբար, մոտիվացված սովորողներն ավելի արագ կհասնեն լեզվի իմացության լավ մակարդակի, ինչը սեր կսերմանի նրանց մեջ լեզուների նկատմամբ ողջ կյանքի ընթացքում: Օգտագործելով լեզվի ուսուցման համապարփակ մոտեցումը՝ Դպրոցը ձգտում է դուրս գալ հաղորդակցման սոսկ պարզ հմտությունների ձևավորման շրջանակից: Օժտելով սովորողներին լեզվական հաղորդակցման հմտություններով՝ նրանց հնարավորություն է տրվում՝ նավարկելու փոխկապակցված աշխարհում հարգանքով, հանդուրժողականությամբ և ըմբռնելու լեզվի՝ որպես հաղորդակցման, մշակույթների արտահայտման և անձնական աճի գործիքի հզոր ուժը:

3. ԼԵԶՈՒՆԵՐԻ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ԱՌԱՋԱՐԿՆԵՐ

Իրականացնելով միջազգային բակալավրատի <<Դիպլոմա>> ծրագիրը՝ ՀԱՊՀ Երևանի ավագ դպրոցը նպատակ ունի կրթելու բանիմաց, ուշիմ և հոգատար երիտասարդների, ովքեր ձգտում են ստեղծել ավելի լավ և խաղաղ աշխարհ՝ միջմշակութային փոխըմբռնման և հաղործողականության միջոցով:

Առաջարկվում է լեզուների ուսուցում առարկայական հետևյալ խմբերից:

1. Լեզվի և գրականության ուսուցում.

1.1 լեզու A. Լեզու և Գրականություն. հայերեն (SL / HL),

1.2 լեզու A. Լեզու և Գրականություն. ռուսերեն (SL),

1.3 լեզու A. Լեզու և Գրականություն. անգլերեն (SL / HL):

2. Լեզվի իմացություն.

2.1 Լեզու B. ռուսերեն (SL),

2.2 Լեզու B. անգլերեն (SL / HL):

- Համաձայն ՄԲ կանոնակարգի՝ լեզու A դասընթացը՝ լեզուն և գրականությունը, ընդգրկում է տարբեր ժանրերի, ժամանակաշրջանների և մշակութային համատեքստերի գրական և ոչ գրական տեքստերի լայն շրջանակ: Սովորողներն ուսումնասիրում են զանազան տեքստեր, վեպեր, պիեսներ, բանաստեղծություններ, ելույթներ և թվային լրատվամիջոցներ, որոնք օգնում են նրանց՝ խոր պատկերացում կազմելու լեզվի և գրականության մասին:

ՀՀ Հանրակրթության պետական չափորոշի համաձայն՝ պահանջվում է սովորեցնել Հայոց լեզու և հայագիտական առարկաներ հայոց լեզվով Հայաստանի Հանրապետության այն քաղաքացիներին, ովքեր ընդունվել են օտար լեզվով կրթություն իրականացնող ուսումնական հաստատություններ:

- Լեզվի իմացության Լեզու B դասընթացը մշակելիս անգլերենի դասընթացների ուսուցիչները հատուկ ուշադրություն են դարձնում հետևյալ հրահանգներին.

1. Դասընթացը մշակելիս հաշվի են առնվում դրա նպատակներն ու առաջադրանքները, ինչպես նաև գնահատման համակարգերը:

1.1. Դասընթացի նպատակներն ու խնդիրները. ՄԲ DP լեզվի մակարդակի B դասընթացի համար հատուկ նպատակներն ու խնդիրները սահմանում են, թե սովորողները ինչ ձեռքբերումներ պետք է ունենան մինչև կիսամյակի ավարտը: Դրանք, ընդհանուր առմամբ, ուղղված են լեզվական հմտությունների բարելավմանը, միջմշակութային փոխըմբռնման խթանմանը և քննական մտածողության զարգացմանը:

1.2. Գնահատում: Լեզու B դասընթացը ներառում է տարբեր կարգի գնահատումներ, ինչպիսիք են գրավոր առաջադրանքները, բանավոր քննությունները, վիկտորինաները, փորձագիտական գնահատականները և գնահատման այլ ձևեր, որոնք օգնում են՝ գնահատելու ուսանողների ինչպես լեզվի իմացության մակարդակը, այնպես էլ ակադեմիական նվաճումները:

1.3. Երկու տարվա ընթացքում հինգ թեմաների հավասարաչափ բաշխում:

1.4. Սովորողներին ինքնուրույն սովորելու հնարավորության ընձեռեում:

1.5. Թեմատիկ շնորհանդեսների, տնային ընթերցանության, քննարկումների և այլ գործընթացների միջոցով ուսուցիչները ձգտում են զարգացնել սովորողների արդյունավետ և ինտերակտիվ հաղորդակցվելու հմտությունները, խթանել նրանց հետաքրքրություններն ու բազմակողմանի ընկալունակությունը:

Լեզվի իմացություն. Լեզու B ռուսերեն: Ռուսաց լեզու B դասընթացը բաժանված է երեք մասի: Նախ՝ սովորողները մասնակցում են տարբեր թեմաների շուրջ քննարկումների՝ շարադրություններ գրելու հմտությունները բարելավելու համար: Երկրորդ՝ կարդում են մի քանի ընտրովի հաստատվածներ ռուս հայտնի հեղինակների ստեղծագործություններից՝ ընթերցած նյութի ընկալումը բարելավելու համար: Երրորդ՝ դասընթացը ներառում է քերականության ուսումնասիրություն, որն ուղեկցվում է վարժություններով: Յուրաքանչյուր սովորող անհատական ուշադրության կենտրոնում է՝ կախված նրանց յուրահատուկ կարիքներից և լեզվի իմացության մակարդակից:

Լեզվի իմացություն. Լեզու B անգլերեն: Լեզու B ուսուցման ծրագրի նպատակն է սովորողների համար ստեղծել ուսումնական բարենպաստ միջավայր, որը խրախուսում է նրանց ինքնուրույնությունը, հետաքրքրասիրությունը և լեզվի հանդեպ սերը: Սովորողները յուրացնում են տարբեր հասկացություններ, գաղափարներ, որոնք նպաստում են՝ զարգացնելու և ամրապնդելու որոշումների կայացման և քննական մտածողության հմտությունները: Ծրագիրը նպաստում է սովորողների՝ տարբեր լեզուներով և հաղորդակցման տարբեր միջոցներով ինքնավստահ և ստեղծագործ արտահայտմանը: Որպես ՄԲ սովորողներ՝ նրանք խրախուսվում են՝ դառնալու հոգատար, ռիսկերին դիմակայող, հավասարակշռված, սկզբունքային, ազատամիտ անհատականություններ: Այս հատկությունները նպաստում են սովորողների՝ որպես հոգեպես առողջ քաղաքացիների լիակատար ձևավորմանը:

4. ԼԵԶՎԱԿԱՆ ԻՄԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՊՀ Երևանի ավագ դպրոցում մայրենի և օտար լեզուների ուսուցումը սատարելու նպատակով կիրառվում է համապարփակ մոտեցում, որը ներառում է ինչպես լեզվական հմտությունների, այնպես էլ մշակութային փոխըմբռնումների զարգացումը: Անգլերենը, աշխարհում լինելով միջազգային լեզու, զգալի ազդեցություն ունի հաղորդակցման և կրթության վրա, մինչդեռ ռուսերենն ունի հարուստ գրական, երաժշտական, կինեմատոգրաֆիական և գեղարվեստական ժառանգություն:

Համաձայն ՄԲ ուսուցման փիլիսոփայության՝ Դպրոցի՝ լեզվական հմտությունները բարելավելու ջանքերը դուրս են գալիս ուսումնական ծրագրի շրջանակներից և հիանալի փորձառություն են տալիս սովորողներին:

• Անգլերենի իմացությունը բարելավելու համար հատուկ ուշադրություն է դարձվում ընթերցանության, գրելու, լսելու և խոսելու հմտությունների զարգացմանը՝ գիտակցելով լեզվին հմուտ և վստահ տիրապետելու կարևորությունը: Սովորողները խրախուսվում են՝ խաղային և շարունակական ուսուցման միջոցով կազմելու բառացանկեր,

սովորելու հումանիշներ և արտահայտություններ: Անգլերենի ուսուցումը խթանվում է նաև ծրագրային այլ միջոցառումների՝ կինոնկարների դիտման և դասարանական քննարկումների միջոցով:

• Նույն ձևով՝ ռուսերենը սովորեցնելիս ցույց է տրվում ռուս ժողովրդի մշակութային ժառանգությունը՝ կազմակերպելով այցելություններ ռուսական մշակութային կենտրոններ և ռուսական երաժշտության համերգներ: Այս գործողություններն ու փորձառություններն օգնում են սովորողներին՝ ավելի խոր հասկանալու լեզուն և մշակութային ժառանգությունը: Դպրոցի ուսումնական ծրագրում ներառվում են ռուսական երաժշտության, գրականության և կինոարվեստի իրողություններ, ինչը հնարավորություն է տալիս սովորողներին՝ ոչ միայն քննախույզ վերաբերվել այդ ոլորտներին, այլև խորացնել իրենց լեզվական իմացության մակարդակը և մշակութային իրազեկությունը: Այս նախաձեռնությունների իրականացումը և դրանց դրական ազդեցությունը լեզվի իմացության մակարդակի վրա կօգնեն սովորողներին՝ հասնելու գերազանց արդյունքների ինչպես անգլերենի, այնպես էլ ռուսերենի ուսուցման ընթացքում, կնպաստեն նաև մարդկային լեզվի առանձնահատկությունների ճանաչմանը:

Առաջադրանքների համակարգը ներառում է գրավոր առաջադրանքներ, բանավոր ստուգումներ, ինտերակտիվ ստուգումներ, գրավոր քննություններ, որոնցով ձևավորվում են գնահատականները:

Գրավոր առաջադրանքներ: Գրավոր առաջադրանքները, որոնցով գնահատվում են ուսանողների կողմից տեքստի ընկալումը, լեզվի իմացության մակարդակը և քննական վերլուծության կարողությունը, կազմում են գրավոր առաջադրանքների ընդհանուր միավորների մոտավորապես 15%-ը:

Սովորողների բանավոր հաղորդակցման հմտությունները, ներառյալ լեզվական գրագիտությունը, սահունությունը և քննադատական վերլուծության կարողությունը, կազմում են բանավոր գնահատման ընդհանուր միավորների մոտավորապես 15% - ը: Ինտերակտիվ գնահատումը, ինչպիսին են խմբային նախագծերը և դերային խաղերը, թույլ են տալիս գնահատել սովորողների համագործակցության, լեզվական պրակտիկայի և տեքստի վերլուծության ունակությունը դինամիկ միջավայրում, կազմում է ինտերակտիվ գնահատման ընդհանուր միավորների մոտավորապես 15% - ը:

Գրավոր քննություններ. Դասընթացի յուրաքանչյուր արդյունքում սովորողների ձեռք բերած գիտելիքները, տեքստերի ընկալումը և քննական վերլուծության կարողության գնահատականը կազմում է ինտերակտիվ գնահատման ընդհանուր միավորների մոտավորապես 15% - ը:

Գրավոր քննությունների համար պետք է տրվի վերջնական գնահատականի մոտավորապես 15%-ը:

Ամփոփիչ քննություններ. Յուրաքանչյուր կիսամյակի ընդհանուր գնահատականի մոտավորապես 40% - ը տրվում է ամփոփիչ քննությամբ:

• Ուսուցման լեզու չհանդիսացող օտար լեզվին լավագույնս տիրապետող սովորողներին աջակցություն ցուցաբերելու համար Դպրոցը մշակել է տարբեր համակարգեր,

որոնք նկարագրված են լեզվական քաղաքականության մեջ: Մա ներառում է՝ Լեզվի ինտեգրում, ATL ATT ինտեգրում, դասերից հետո լեզվական դասընթացներ, լեզվի հարստացման գործողություններ, մշակութային ներգրավվածություն և ընդարձակ էսսե (ԸԷ-ԷԷ), ուսումնական ծրագրին ինտեգրում, համայնքային ներգրավվածություն և CAS միջոցառումներ:

• Սովորողների կողմից լեզվի լավագույն յուրացմանն աջակցելու համար, եթե այն տարբերվում է Դպրոցում դասավանդվող լեզվից, դասաժամի ընթացքում կազմակերպվում են սովորողների լեզվամտածողությունը զարգացնող պարապմունքներ: Այս գործողությունները կարող են ներառել՝ լեզվական ինտեգրում, ATL-ATT, մշակութային ներգրավվածություն և ընդարձակ էսսե, ուսումնական ծրագրի ինտեգրում, համայնքում ներգրավում և CAS միջոցառումներ:

5. ՀՅՈՒՐԸՆԿԱԼՈՂ ԵՐԿՐԻ ԼԵԶՎԻ ՄԱՍՍԱՅԱԿԱՆԱՑՈՒՄ

Համաձայն ՀՀ Հանրակրթության մասին օրենքի՝ օտար լեզվով ծրագրեր իրականացնող ուսումնական հաստատություններում Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիները պետք է ստանան կրթություն Հայոց լեզու և հայագիտական առարկաների գծով: Այս պարտադիր պայմանը համապատասխանում է ՀՀ կառավարության կողմից սահմանված հանրակրթության չափորոշիչներին:

Ամենակարևոր ասպեկտներից մեկը դպրոցական համայնքում հյուրընկալող երկրի լեզվական քաղաքականությանն աջակցելն է՝ միջմշակութային փոխըմբռնումը և ինտեգրումը խթանելու համար: ՀԱՊՀ Երևանի ավագ դպրոցում գիտակցում են՝ որքան կարևոր է հյուրընկալող երկրի լեզվով արդյունավետ հաղորդակցությունը՝ տեղական մշակույթը հասկանալու և ակադեմիական հաջողությունների հասնելու գործում:

Ստորև ներկայացված են հյուրընկալող երկրի լեզվի յուրացումը սատարող քայլերը.

✓ **Լեզվական ինտեգրում.** սովորողները քաջալերվում են՝ լիարժեք շփվելու տեղական համայնքի հետ, այցելելով թանգարաններ և տեսարժան վայրեր, մասնակցելով մշակութային միջոցառումներին: Խրախուսվում է նրանց մասնակցությունը արտադասարանական միջոցառումներին, համայնքային նախագծերին և այլ միջոցառումների, որտեղ կարող են շփվել հյուրընկալող երկրի բնիկ լեզվակիրների հետ:

Այս գործնական փորձը բարելավում է լեզվի իմացությունը և նպաստում միջմշակութային փոխըմբռնմանը:

✓ **Լեզվի դասընթացներ.** Ոչ բնիկ լեզվակիր սովորողներին առաջարկվում են լեզվի հատուկ դասընթացներ կամ լեզվի ուսուցման աջակցության նախագծեր՝ հյուրընկալող երկրի լեզուն սովորելու համար: Այդ դասընթացները նպատակ ունեն բարելավելու ընթերցանության, լսելու, խոսելու և գրելու հմտությունները, ինչը սովորողներին հնարավորություն է տալիս արդյունավետորեն շփվելու տարբեր միջավայրերում:

✓ **Լեզվի իմացության հարստացման գործողություններ:** Նախատեսվում են լեզվի իմացության հարստացման գործողություններ, ներառյալ ընկերների հետ հաղորդակցու-

մը, լեզվի ուսուցման համար առաջարկվող ծրագրերը, մշակութային սեմինարները, այցելություններ լեզվական ակումբներ: Այս գործողությունները սովորողներին շահագրգռում են՝ ուսումնասիրելու հյուրընկալող երկրի լեզուն և մշակույթը, հնարավորություն են տալիս՝ գործնականում կիրառելու իրենց լեզվական հմտությունները բնական միջավայրերում և խորացնելու տեղական մշակույթի վերաբերյալ իրենց պատկերացումները:

✓ **Մշակութային ներգրավվածություն և ընդարձակ էսսե (ԸԷ-ԵԵ).** Սովորողները կարող են ընտրել իրենց ընդարձակ էսսեի թեմաները, որոնք առնչվում են հյուրընկալող երկրի լեզվին, մշակույթին և լեզվական ասպեկտներին: Էքսկուրսիաների, դաշտային ուղևորությունների, ընտանեկան ծրագրերի միջոցով սովորողները կարող են ձեռք բերել գիտելիքներ, անհրաժեշտ տեղեկություններ և հետազոտության համար տվյալներ խորապես հասկանալու և իրենց ԸԷ-ն գրելու համար:

✓ **Ինտեգրում ուսումնական պլանով.** ուսումնական պլանում ներառված են հյուրընկալող երկրի լեզվին և մշակույթին առնչվող առարկաներ՝ տեղեկություններ ընդգրկող երկրի պատմության, գրականության, արվեստի և սոցիալական խնդիրների մասին: Այս բազմառարկայական մեթոդիկան նպաստում է լեզվի և նրա մշակութային ժառանգության համապարփակ ընկալմանը:

✓ **Համայնքային միջոցառումներ և CAS (ՄԳԳ).** Դպրոցը ոգեշնչում է սովորողներին՝ ակտիվորեն մասնակցելու տեղական համայնքի միջոցառումներին, լեզվի ուսուցման համար առաջարկվող ծրագրերին, ընթերցանության ակումբներին, երկլեզու թարգմանչական միջոցառումներին, կամավորական արշավներին կամ պրակտիկային, համատեղելով այդ փորձը CAS-ի հետ: Շփվելով հյուրընկալող երկրի բնիկ լեզվակիրների հետ՝ զարգանում է սովորողների մշակութային բազմազանության խոր ըմբռնումը, և մեծանում են նրանց լեզվական ու միջմշակութային շփման կարողությունները, որոնք համապատասխանում են CAS-ի պահանջներին:

Այս ջանքերի շնորհիվ՝ ստեղծվում է բազմազան և ներառական ուսումնական միջավայր, որտեղ սովորողները պատրաստվում են գլոբալ հասարակության մեջ գործելուն և հաջողությունների հասնելուն:

6. ՆԵՐԱՌԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՀԱՎԱՍՏԱՐ ՀԱՍԱՆԵԼԻՈՒԹՅՈՒՆ

Ներառական կրթությունը ՀԱՊՀ Երևանի ավագ դպրոցի առաքելության իրագործման կարևոր ասպեկտներից է և համապատասխանում է ՄԲ ծրագրի սկզբունքներին ու արժեքներին: Դպրոցը ձգտում է ստեղծել ներառական ուսումնական միջավայր, որտեղ տարբեր հիմնարար գիտելիքների և հմտությունների մակարդակներով սովորողները կարող են միասին աշխատել, սովորել և հաջողության հասնել: Այսպես են խթանվում ներառականությունը և հավասար հասանելիությունը Դպրոցում:

✓ **Բազմազանության գնահատում.** Դպրոցն ընդունում և գնահատում է յուրաքանչյուր սովորողի յուրահատուկ ներդրումը ուսումնական գործունեության մեջ: Բոլոր սո-

վորողներն իրենց զգում են համայնքի լիարժեք անդամ՝ պաշտպանված, գնահատված ներառական միջավայրում: Համագործակցության և ներառական մշակույթ ստեղծելու համար ծնողներն ու սովորողները ակտիվորեն մասնակցում են ուսումնական նպատակների սահմանման և որոշումների կայացման գործընթացներին (կանոնավոր հաղորդակցություն, ծնող-ուսուցիչ համագործակցություն, հարցումներ և հետադարձ կապ, ծնողների վերապատրաստման ծրագիր):

✓ **Աջակցող անձնակազմ.** սովորողների ուսուցման բազմազան կարիքներն ու նախասիրությունները բավարարելու համար Դպրոցը հավաստիանում է, որ բոլոր աշխատակիցներին հասանելի են անհրաժեշտ ռեսուրսները, աջակցությունը և վերապատրաստումը: Օգնելով ուսուցիչներին՝ բավարարելու յուրաքանչյուր սովորողի կարիքները դասարանում, մասնագետները և նրանց օգնականները կարևոր դեր են խաղում ներառական կրթության մեջ: Իրականացվում է ուսուցիչների և բոլոր աշխատակիցների անգլերեն լեզվի վերապատրաստում:

✓ **Ներառական ուսումնական պլան.** Դպրոցի ներառական ուսումնական պլանում ներառված են տեղական պայմաններին համապատասխանող թեմաներ, ինչպես նաև համատեղ ներդրումներ մարզինալացված խմբերից և փոքրամասնություններից: Բացառվում են կրկնվող նյութերը, ուսումնական պլանը համապատասխանեցվում է կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցողների ուսուցման ոճերին: Այս մոտեցումը նպաստում է համապարփակ կրթության իրագործմանը՝ գնահատելով յուրաքանչյուր սովորողի փորձն ու հեռանկար ային ձգտումները:

✓ **Ծնողների ներգրավվածություն.** Դպրոցում լիովին ընկալվում և գնահատվում է ծնողների ներգրավվածությունը ներառական կրթության մեջ: Հաղորդակցման ավանդական մեթոդների կիրառումից բացի, դպրոցն ակտիվորեն որոնում է բազմազան մոտեցումներ և ուղիներ՝ ներգրավելու ծնողներին ըստ իրենց նախասիրությունների: Ծնողների հետ համագործակցությունն օգնում է՝ ապահովելու աջակցություն յուրաքանչյուր սովորողին՝ հաջողության հասնելու համար:

✓ **Համագործակցություն համայնքի հետ.** ներառական կրթությունը հավաքական պատասխանատվություն է: Դպրոցը համագործակցում է շահագրգիռ կողմերի հետ, ներառյալ բոլոր ուսուցիչները, սոցիալական աշխատողները, ծնողները և սովորողները: Կրթական ծրագրերի մշակման, իրականացման և մոնիտորինգի գործում համայնքի մասնակցության միջոցով Դպրոցը ստեղծում է բարենպաստ և ներառական միջավայր՝ ի նպաստ բոլոր սովորողների:

✓ **Ներառական պրակտիկան դասարանում.** ուսուցիչները կիրառում են ռազմավարություններ՝ դասարանում անվտանգ և ներառական համայնք ստեղծելու համար: Ծանոթանում են յուրաքանչյուր սովորողի կարիքներին՝ ստեղծելով ուսումնական բարենպաստ միջավայր, որտեղ սովորողները հարմարավետ են զգում իրենց մտքերն արտահայտելու և փորձը փոխանակելու համար: Ուսուցման տարբեր ոճերին համապատասխան դասեր անցկացնելու համար օգտագործվում են տարբեր մոտեցումներ: Առա-

ջարկվում է բավարար գրականություն, և հրավիրվում են բանախոսներ՝ տարբեր տեսակետներ փոխանակելու համար:

✓ **Ներառական լեզվական քաղաքականություն.** դպրոցը խրախուսում է լեզվի ներառական օգտագործումը, որը կանխում է այլ մարդկանց վերաբերյալ ոչ ճիշտ ենթադրությունները և նպաստում կապերի հաստատմանը անհատների և համայնքների միջև՝ անկախ սեռից, ռասայից, խավից, տարիքից, ֆիզիկական տարբերություններից, էթնիկ պատկանելությունից, կրոնական համոզմունքներից, սեռական կողմնորոշումից, ընտանեկան կարգավիճակից և հաշմանդամությունից: Պահպանելով այնպիսի արժեքներ, ինչպիսիք են հավասար հասանելիությունը և ներառականությունը, ՀԱՊՀ Երևանի ավագ դպրոցը հավաստիանում է, որ իր յուրաքանչյուր սովորողը հնարավորություն ունի հաջողության հասնելու ուսման, սոցիալական և գործունեության այլ ոլորտներում: Դպրոցը հնարավորություն է ընձեռում սովորողներին՝ առավելագույնի հասցնելու իրենց կարողությունները ուսումնական համագործակցային և աջակցող մթնոլորտի միջոցով, որը խթանում է հանդուրժողականության և հարգանքի զգացումը բոլորի նկատմամբ:

7. ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄ

Լեզուների ուսուցման և դասավանդման ոլորտում դպրոցների ղեկավարների, ուսուցիչների, գրադարանավարների և մյուս աշխատակիցների որակավորման բարձրացումն ապահովելու, ինչպես նաև լեզվական քաղաքականությունը աշխատող փաստաթղթի վերածող համակարգ ստեղծելու համար անհրաժեշտ է իրականացնել լեզվի իմացության մակարդակի գնահատում, դասավանդման մեթոդների կիրառում, գնահատման ռազմավարությունների մշակում:

✓ Տեղեկություններ ստանալու համար տվյալների հավաքագրման համապատասխան մեթոդների սահմանում, ներառյալ աշխատակիցներին, թիրախային խմբերին հարցումները, հարցազրույցները կամ տարբեր մոտեցումների համադրությունը:

✓ **Հարցման անցկացում.** ներառում է հարցեր, որոնք վերաբերում են մասնագիտական զարգացման ոլորտներին: Հարցերը պետք է լինեն պատեհ, հստակ և հակիրճ: Օգտագործվում է բաց և փակ հարցերի համադրությունը՝ ինչպես որակական, այնպես էլ քանակական տվյալներ հավաքելու համար:

✓ **Հարցազրույցների անցկացում.** աշխատակիցների հետ անհատական կամ խմբային հարցազրույցների անցկացում՝ նրանց տեսակետներն ավելի խոր ուսումնասիրելու համար: Հարցազրույցի գործընթացն ուղղորդելու համար նախապես պատրաստվում են հարցերի կամ քննարկման թեմաներ:

✓ **Թիրախային խմբերի ձևավորում.** թիրախային խմբերը ձևավորվում են նմանատիպ գործառույթներ կամ պարտականություններ կատարող աշխատակիցներից: Կատարվում են լեզվի ուսուցմանը և դասավանդմանը վերաբերող հարցերի քննարկումներ՝ մասնակիցներից կարծիքներ և առաջարկներ հավաքելու համար:

✓ **Տվյալների վերլուծություն.** հարցումների, հարցազրույցների և թիրախային խմբերի միջոցով ստացված տվյալների հավաքագրում և վերլուծություն:

✓ **Առաջնահերթությունների սահմանում.** մասնագիտական զարգացման հիմնական ոլորտների բացահայտում տվյալների վերլուծության հիման վրա: Առաջնահերթ ոլորտների բացահայտում, որոնք անհապաղ ուշադրություն են պահանջում, և նրանք, որոնք կարող են լուծվել երկարաժամկետ հեռանկարում:

✓ **Տեղեկության բացահայտում.** մանրամասն զեկույցի ստեղծում, որն ամփոփում է պահանջների գնահատման արդյունքները՝ ներառյալ հավաքված տեղեկատվության ամփոփումը, հայտնաբերված հիմնական թեմաների կամ խնդիրների ցանկը և մասնագիտական աճի համար արված առաջարկները, որոնք հիմնված են սահմանված առաջնահերթությունների վրա:

✓ **Արդյունքների փոխանակում և քննարկում.** ակնարկի քննարկում համապատասխան շահագրգիռ կողմերի, այդ թվում՝ իշխանությունների, ղեկավարների, ուսուցիչների հետ: Հանդիպումների կամ քննարկումների կազմակերպում՝ արդյունքները վերլուծելու և լրացուցիչ արձագանքներ կամ գաղափարներ հավաքելու համար:

✓ **Ուսումնական սեմինարների կազմակերպում լեզվի ուսուցման և դասավանդման տարբեր ասպեկտների վերաբերյալ:** Սրանք կարող են իրականացվել փորձառու արտաքին փորձագետների կամ որակավորված ներքին աշխատակիցների կողմից: Թեմաները կարող են ներառել լեզվի յուրացման տեսություններ, դասավանդման արդյունավետ ռազմավարություններ, գնահատման մեթոդներ, տեխնոլոգիաների կիրառում և մշակութային առանձնահատկություններ:

✓ **Աշխատակիցների շրջանում համագործակցային ուսուցման և փոխադարձ վերահսկողության մշակույթի խթանում:** Մա կարող է ներառել լեզվի ուսուցիչների՝ միմյանց դասերի դիտարկումը՝ ապահովելով հետադարձ կապը և փոխանակելով լավագույն փորձը: Դրա մի մասը կարող է լինել լեզվի ուսուցիչների՝ միմյանց դասերի լսումը /դիտարկումը, մեկնաբանություններ տալը և լավագույն փորձը փոխանակելը: Այս ընթացակարգը խրախուսում է մասնագիտական զարգացումը և նպաստում լեզվական քաղաքականության իրականացմանը:

✓ **Ռեսուրսների փոխանակում և ուսումնական համայնքներ.** հարթակների կամ առցանց ծառայությունների ստեղծում, քննարկման հարթակների ստեղծում, որտեղ աշխատակիցները կարող են փոխանակել դասերի պլաններ, ուսումնական նյութեր և լեզուների ուսուցման հետ կապված այլ ռեսուրսներ: Այս գործողությունները խթանում են համագործակցությունը, խրախուսում են ստեղծագործականությունը և ապահովում են տարբեր գաղափարների ու պրակտիկայի շարունակական փոխանակումը:

✓ **Մասնագիտական զարգացման գնահատում.** Դպրոցը պարբերաբար գնահատում է մասնագիտական զարգացման ծրագրերի արդյունավետությունը հարցումների, հետադարձ կապի ձևերի և հետագա գնահատումների միջոցով: Մասնագիտական զարգացման ծրագրերի արդյունավետությունը գնահատելու համար դպրոցը պարբերաբար օգտագործում է հարցումներ, հետադարձ կապի ձևեր և հետագա գնահատումներ:

✓ **Վերանայում և կատարելագործում.** Դպրոցը պարբերաբար վերանայում է լեզվական քաղաքականությունը, որպեսզի համոզվի՝ այն համապատասխանում է կրթական չափանիշներին և լավագույն փորձին: Աշխատակիցները, սովորողները և ծնողները հետադարձ կապ են պահպանում քաղաքականության արդյունավետության վերաբերյալ: Ստացված մեկնաբանությունների հիման վրա քաղաքականությունը թարմացվում և փոփոխվում է ըստ անհրաժեշտության:

8. ԳՈՐԾԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՆԵՐԳՐԱՎՎԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՊՀ Երևանի ավագ դպրոցի համար ՄԲ լեզվական քաղաքականությունը մշակելիս չափազանց կարևոր է ընդգծել լեզվի ուսուցման կարևորությունը բոլոր առարկաների ոլորտներում: Որպեսզի բոլոր ուսուցիչները հասկանան իրենց պատասխանատվությունը որպես լեզվի խորհրդատուներ և արդյունավետ աջակցություն ցուցաբերեն հաղորդակցման համար, կարող են օգտագործվել հետևյալ ընթացակարգերը:

Մասնագիտական զարգացում. մանկավարժներին պարբերաբար տրվում են վերապատրաստման հնարավորություններ, ինչը նրանց օգնում է ավելի լավ հասկանալ լեզվի դերը ուսուցման մեջ: Առաջարկվում են դասընթացներ, սեմինարներ՝ նվիրված լեզվի դասավանդման արդյունավետ մեթոդներին, որոնք միտված են լեզվի արդյունավետ ուսուցմանը տարբեր առարկաների ոլորտներում:

Լեզվական ուսուցման ինտեգրում. ուսուցիչները խրախուսվում են՝ իրենց մասնագիտական առարկաների դասերին ներգրավելու լեզվական իմացությունը զարգացնող միջոցառումները:

Լեզվական ակումբներ. Դպրոցում ստեղծվում են օտար լեզուների ուսուցման ակումբներ, որտեղ սովորողները կարող են բարձրացնել օտար լեզուների իրենց իմացության մակարդակը: Ակումբներում կարող են կազմակերպվել լեզվական տարբեր միջոցառումներ, ինչպիսիք են լեզվական խաղերը, բանավեճերը, դերախաղերը և մշակութային տոնակատարությունները:

Գրական ակումբներ. Դպրոցը խրախուսում է սովորողներին՝ ստեղծելու գրական ակումբներ, որտեղ կարող են կարդալ և քննարկել տարբեր դարաշրջանների մշակույթները նկարագրող ստեղծագործություններ: Գրական վերլուծության շրջանակներում այս ակումբներում կարող են անցկացվել հեղինակային զրույցներ, տեքստեր գրելու և գրքեր կարդալու վարպետության դասեր՝ ընթերցանության նկատմամբ սերը արթնացնելու և լեզվի իմացության մակարդակը բարելավելու համար:

Կինոակումբ. Դպրոցը ստեղծվում է կինոակումբ, որտեղ ցուցադրվում են տարբեր լեզուներով կինոնկարներ՝ սովորողներին հնարավորություն տալով դիտելու և քննարկելու մշակութային տարբեր իրողությունները: Այս ակումբը կարող է կազմակերպել կինոփառատոններ, կինոդիտումներ և կինոյի հետ կապված այլ միջոցառումներ, որոնք նպաստում են լեզուների յուրացմանը և միջմշակութային փոխըմբռնմանը:

Գրադարանային ակումբ և գրքերի նվիրատվություններ. Դպրոցը ստեղծում է գրադարանային ակումբ, որը խթանում է սովորողների շրջանում ընթերցանությունը, գրագիտությունը և լեզվական ունակությունների զարգացումը: Դպրոցը խրախուսում է ակումբի անդամների ակտիվ մասնակցությունը գրքերի նվիրատվություններին, երբ սովորողները կարող են գրքեր նվիրել կամ համոզել ուրիշներին՝ գրքերի նվիրատվությամբ մեծացնել գրադարանի ֆոնդը: Գրքերը կարող են ընդգրկել տարբեր ժանրերի, լեզուների և ընթերցանության մակարդակների լայն շրջանակ՝ բազմազանությունն ու հասանելիությունն ապահովելու համար: Գրադարանային ակումբը տրամադրում է անհրաժեշտ ռեսուրսներ լեզուներ սովորելու համար և խրախուսում է սերը ընթերցանության նկատմամբ, զարգացնում է նաև համայնքային պատկանելության և ներգրավվածության զգացումը:

Մայրենի լեզվի ակումբ. Դպրոցը ճանաչում է յուրաքանչյուր սովորողի մայրենի լեզվի կարևորությունը և ստեղծում է ակումբ՝ խորացնելով սովորողների հարգանքը իրենց կողմից գործածվող տարբեր լեզուների նկատմամբ: Այս ակումբը կարող է կազմակերպել միջոցառումներ, զրույցներ և լեզվի դասընթացներ՝ սեփական լեզվի և մշակույթի նկատմամբ հպարտությունը խրախուսելու համար:

Այցելություն թանգարաններ և մշակութային վայրեր. Դպրոցը կազմակերպում է էքսկուրսիաներ դեպի թանգարաններ, պատմամշակութային վայրեր, կենտրոններ և այլ նշանակալից վայրեր՝ սովորողներին հնարավորություն ընձեռելով լիովին ներգրավվելու լեզվի և մշակույթի յուրացման գործընթացում: Այս այցերը կարող են ներառել մի շարք փոխներգործուն գործողություններ, էքսկուրսիաներ և սովորողների համար իրական միջավայրում իրենց լեզվական ունակությունները կիրառելու հնարավորություններ:

Համագործակցային պլանավորում. տարբեր առարկաների ուսուցիչները խրախուսվում են՝ համագործակցելու պլանավորման գործընթացում, քննարկելու և ճշգրտելու լեզվի ուսուցման հնարավորություններն ու պահանջները իրենց անհատական ուսումնական ծրագրերում: Այս համագործակցությունը կօգնի նրանց՝ զարգացնելու լեզվի ուսուցման միջառարկայական մոտեցումները:

Ձևավորող գնահատում. այս գնահատումն առաջարկվում է՝ սովորողների լեզվական իմացությունը ստուգելու և աճի ոլորտները բացահայտելու համար: Ակնկալվում է, որ սովորողներն իրենց լեզվական ունակությունների վերաբերյալ կստանան արձագանքներ ուսուցիչներից, ովքեր նպատակային օգնություն կցուցաբերեն նրանց լեզվական կարողությունները բարելավելու համար:

Լեզվի աջակցության ծառայություններ. Դպրոցը ստեղծում է լեզվի աջակցության խումբ՝ բաղկացած լեզվի մասնագետներից և էսսեները համակարգողից՝ աջակցություն ցուցաբերելու այն սովորողներին, ովքեր լրացուցիչ օգնության կարիք ունեն իրենց լեզվական հմտությունները զարգացնելու համար:

Ծնողների ու համայնքի ներգրավում. ծնողներն ու համայնքն ընդհանուր առմամբ ներգրավված են սովորողներին լեզվի զարգացման հարցում աջակցություն ցուցաբերելու

գործում: Պարբերաբար կազմակերպվում են սեմինարներ և տեղեկատվական նստաշրջաններ ծնողների համար՝ աջակցելու նրանց հասկանալ լեզվի կարևորությունը ուսուցման գործընթացում, և թե ինչպես կարող են նրանք տանը նպաստել երեխաների լեզվական հմտությունների զարգացմանը:

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

<https://www.limesurvey.org/surveys/marketing-surveys/lead-generation-surveys>

“Guidelines for developing a school language policy”, IBO, 2008

“Learning in a language other than mother tongue in IB programmes”, IBO, 2008

Article 7, Clause 6.1 of the Law on General Education

<https://www.arlis.am/documentview.aspx?docid=71908>